



Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin



Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus



MAASEUTU 2020



MANNER-SUOMEN MAASEUDUN KEHITTÄMISOHJELMAN ALUEELLISEN TOIMEENPANON LOPPUARVIOINTI

25.8.2025

owalgroup



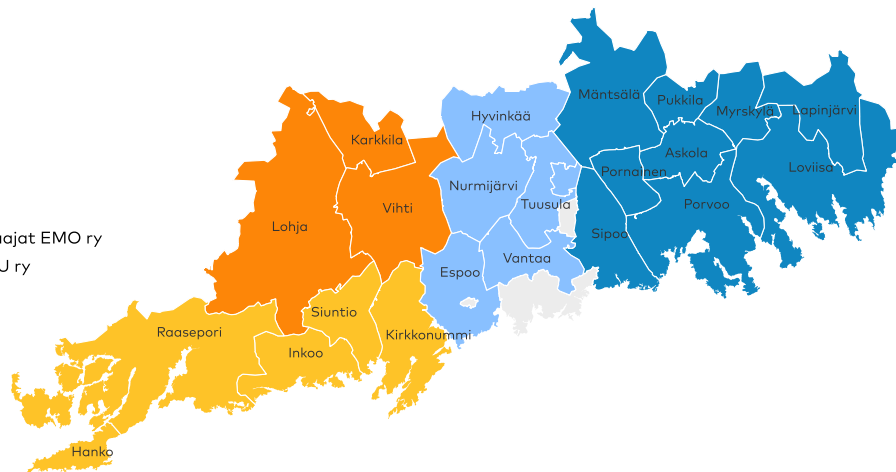
ARVIOINNIN TOTEUTUS

TAUSTA JA TAVOITTEET

- Arviointi koski Uudenmaan ELY-keskuksen alueella toteutettavan Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014–2020 ja siirtymäkauden 2021–2022 alueellisen kehittämissuunnitelman (ELY-keskus) ja paikallisten kehittämisstrategioiden (Leader) yhteistä arviointia.
- Arvioinnissa tarkasteltiin Uudenmaan ELY-keskuksen, Eteläisen maaseudun osaajat EMO ry:n, Kehittämisyhdistys SILMU ry:n, Pomoväst rf:n ja Ykkösakseli ry:n myöntämiä hanke-, yritys- ja rakennetukia.

Leader-ryhmät

- Pomoväst rf
- Ykkösakseli ry
- Eteläisen maaseudun osaajat EMO ry
- Kehittämisyhdistys SILMU ry



ARVIOINTIKYSYMUKSET

1. OHJELMAKAUDEN 2014–2022 ALUEELLISEN JA PAIKALLISEN TOTEUTUKSEN ARVIOINTITEEMAT

1. Miten eri kohderyhmät ja toimialat ovat hyötynneet/kokeneet hyötyvänsä kehittämistoimista (etenkin nuoret, kunnat, maatilat, elintarviketuotanto, maaseudun pienyritykset)? *(kohderyhmien kokema hyöty)*
2. Miten kehittämistoimia on kohdentunut erilaisille maaseutualueille (kaupunki-maaseutuluokitus)? *(tuen kohdentuminen)*
3. Vastaavatko rahoitetut toimenpiteet alueiden erityispiirteisiin, haasteisiin ja vahvuuksiin? *(tuen kohdentuminen)*
4. Miten työnjako ja toimien yhteisvaikutus ELY-keskuksen ja Leader-ryhmien toiminnassa toimii? *(organisointi ja yhteistyö)*
5. Eri toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi ja vertailua *(vaikutukset)*
6. Miten eri toimenpiteet ovat tukeneet toisiaan? *(vaikutukset)*
7. Mitä syitä on onnistumisiin / epäonnistumisiin tavoitteiden saavuttamisessa? *(tavoitteet/vaikutukset)*
8. Miten toimenpiteet ovat vastanneet tavoitteisiin? *(tavoitteet/vaikutukset)*
9. Tulosten vertailu ohjelman väliarviointiin ja mahdollisuuksien mukaan eri ELY-keskusalueiden kesken. *(vaikutukset)*

2. HAVAINNOT JA HUOMIOT SEURAAVILLE RAHOITUSKAUSILLE

1. Miten Uudenmaan alueella olisi mahdollista aikaan saada nykyistä vaikuttavampaa kehittämistoimintaa?
2. Mihin asioihin tulisi kiinnittää jatkossa enemmän huomiota?
3. Mitkä ovat niitä hyviä käytäntöjä tai toimintatapoja, joiden säilymisestä tulee jatkossa huolehtia?

MENETELMÄT JA AINEISTOT

Arviointi toteutettiin monimenetelmällisesti.

- **Dokumenttianalyysissa** tarkasteltiin Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa 2014–2020 (+ 2021–2022), Uudenmaan ELY-keskuksen alueellista kehittämissuunnitelmaa 2014–2020, Leader-ryhmien paikallisia kehittämisstrategioita, Uudenmaan Maaseutuluotain 2020 -raporttia, Uudenmaan ELY-keskuksen vuosikertomuksia aikaväliltä 2014–2023, Uudenmaan maaseudun kehittämissuunnitelmien väliarviointia (2020), MYR maaseutujaoston pöytäkirjoja vuosilta 2014–2022, hankkeiden hakemuksia ja loppuraportteja sekä muita, aiheen kannalta relevantteja, aiempia selvityksiä ja arviointoja.
- **Tilastoanalyysissa** tuotettiin määrällinen kuvaus eri kehittämistoimista. Aineistona käytettiin Hyrrä-tietokannan seuranta- ja indikaattoritietoja sekä muuta julkisesti saatavilla olevaa tilastotietoa. Hyrrä-aineisto ei pitänyt sisällään kuntien myöntämää rahoitusta hankkeisiin.
- **Haastatteluaineisto** kerättiin haastattelemalla keskeisiä asiantuntijoita ja sidosryhmiä. Haastatteluita toteutettiin yhteensä 16 Teams-yhteyden välityksellä. Lisäksi toteutettiin täydentävä haastattelukierros puhelimitse hankkeisiin osallistuneille tahoille (n=14). Haastatellut asiantuntijat edustivat mm. kuntia, oppi- ja tutkimuslaitoksia, ELY-keskusta ja muita kehittämisorganisaatioita.
- **Sähköisellä kyselyllä** kartoitettiin ja kerättiin tukea saaneiden tahojen näkemyksiä. Kysely oli avoinna 26.11.–10.12.2024. Kysely lähetettiin ohjelmakaudella 2014–2022 tukea saaneille tahoille (n. 1 800 vastaanottajaa). Kyselyn saaneet tahot saivat myös halutessaan välittää kyselyä eteenpäin relevanteiksi tunnistamilleen tahoille. Kysely oli vastattavissa sekä suomeksi että ruotsiksi ja siihen saatiin vastauksia yhteensä 297, joista suomeksi 224 ja ruotsiksi 73. Vastauksia saatiin kaikista Uudenmaan alueen kunnista.
- **Yhteisessä validointityöpajassa** käsiteltiin ja validoitiin tiedonkeruun yhteydessä kerättyä aineistoa ja sen pohjalta nousseita havaintoja. Työpajaan osallistui arvioinnin ohjausryhmä sekä muita ohjausryhmän kutsumia tahoja, yhteensä 23 henkilöä.

UUDENMAAN KEHITTÄMISOHJELMA

TAVOITTEET

- Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014–2020 ja siirtymäkauden 2021–2022 Uudenmaan alueellisen toteutussuunnitelman (ELY-keskus) toimenpiteet keskittyivät kolmeen pääpainopisteeseen:
 - Menestyvä elinkeinoelämä
 - Energiatehokas maaseutu ja puhdas ympäristö
 - Hyvinvoiva maaseutuväestö
- Eteläisen maaseudun osajat EMO ry:n paikallisen kehittämisstrategian painopisteet olivat:
 - Sosiaalinen pääoma ja osallistuvuus
 - Hyvä arki ja asuminen
 - Lapset ja nuoret osana yhteisöä
 - Yrittäjyydellä kestävää kasvua
- Pomoväst rf:n paikallisen kehittämisstrategian painopisteet olivat:
 - Luonto kehittämismahdollisuutena
 - Paikallisuus voimavarana
 - Nuoret ovat Länsi-Uudenmaan tulevaisuus
- SILMU ry:n paikallisen kehittämisstrategian painopisteet olivat:
 - Yritystoiminta ja työllisyys
 - Elinvoimaiset kylät
 - Ympäristö ja luonto
 - Saaristo
- Ykkösakseli ry:n paikallisen kehittämisstrategian painopisteet olivat:
 - Vahvistuva paikallisuus
 - Toimivat yhdyskunnat ja huolenpito ympäristöstä
 - Alueen elinkeinoelämä ja paikallinen yrittäjyys



TUEN KOHDENTUMINEN

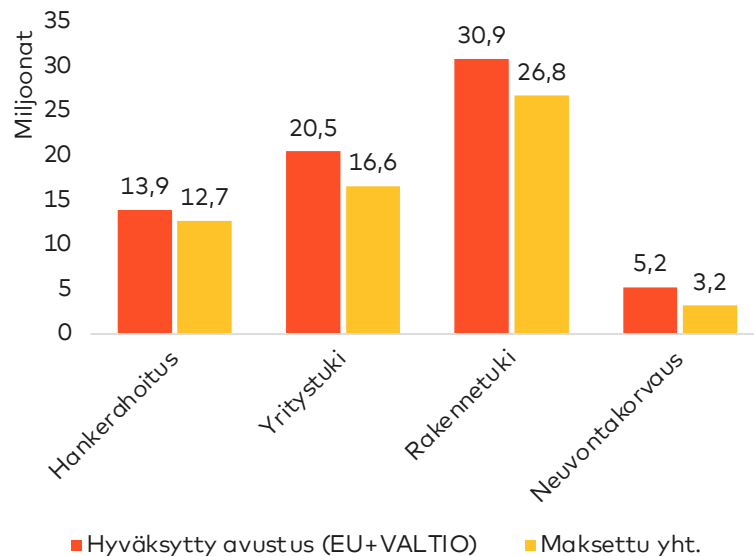
ELY-keskuksen myöntämä rahoitus

MYÖNNETTY JA MAKSETTU KOKONAISRAHOITUS

ELY-keskus

- Ohjelmakaudella ELY-keskus myönsi avustuksia yhteensä 70,6 miljoonaa euroa
 - Rakennetuet 44 %
 - Yritystuet 29 %
 - Hanketuet 20 %
 - Neuvontakorvaus 7 %
- Hanke-, yritys- ja rakennetukihakemuksista hyväksyttiin keskimäärin 73 prosenttia.
 - Rakennetuen kohdalla 86 prosenttia hakemuksista hyväksyttiin,
 - hanke- ja yritystukien kohdalla hyväksymisprosentti oli 54–59 prosenttia.
 - Neuvontakorvauksen hakemuksia saapui noin 7 700 ja ne kaikki hyväksyttiin.

ELY-keskuksen myöntämä ja maksettu avustus (miljoonaa euroa)



MYÖNNETTY HANKETUKI

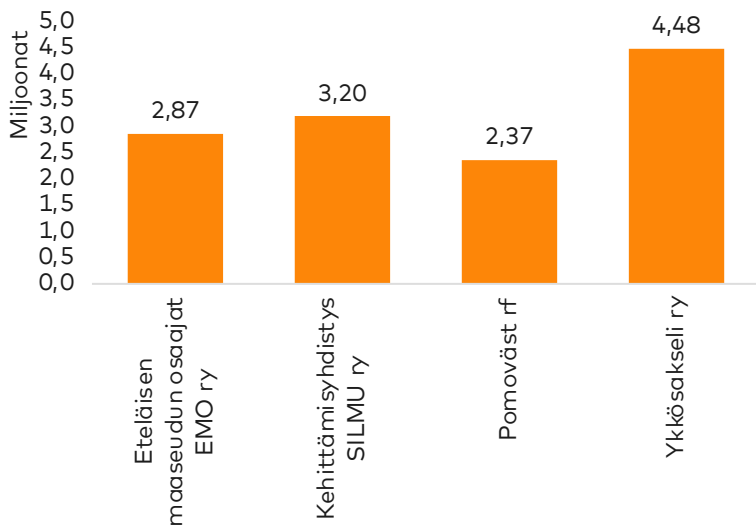
ELY-keskuksen myöntämä hanketuki
alatoimenpiteittäin, miljoonaa euroa



- ELY-keskuksen tuella toteutettujen hankkeiden tavoitteena oli alueellisen kehityksen edistäminen ja asukkaiden elinolojen parantaminen.
- Hankkeilla pyrittiin vahvistamaan alueellista kilpailukykyä, edistämään kestäväää kehitystä ja luomaan uusia mahdollisuuksia paikallisille toimijoille.
- Hankkeiden avulla pyrittiin myös vastaamaan maaseudun ja yrittäjien kohtaamiin haasteisiin, kuten työvoimapulaan ja digitalisaation tuomiin muutoksiin.
- Suurin osa (9,99 miljoonaa euroa) ELY-keskuksen myöntämästä hankerahoituksesta kohdistui paikallisiin tai alueellisiin hankkeisiin.

LEADER-RYHMIEN MYÖNTÄMÄT HANKETUET YHTEENSÄ

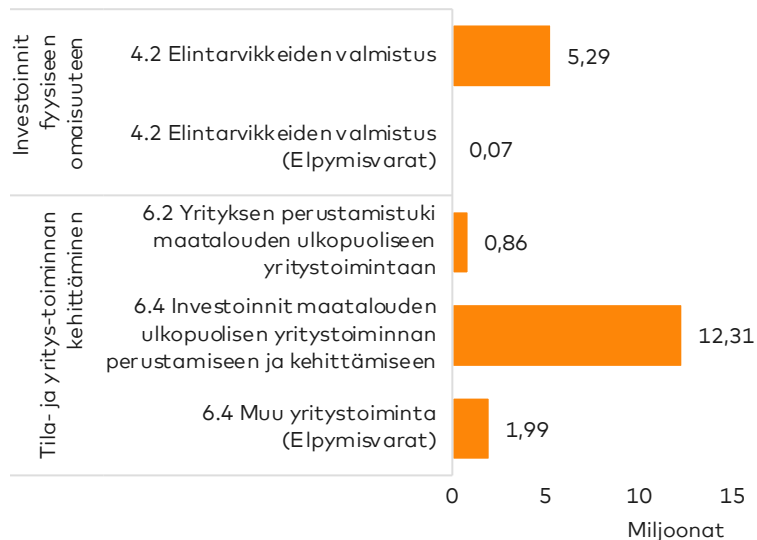
Leader-ryhmien myöntämät hanketuet yhteensä, hyväksytty avustus, (EU+VALTIO) ja kunnan suora rahoitus, miljoonaa euroa



- Leader-ryhmien myöntämällä hankerahoituksella pyrittiin kehittämään maaseutualueita, tukemaan paikallisia toimijoita ja lisäämään alueiden elinvoimaisuutta.
- Hankkeissa panostettiin maaseudun palveluiden kehittämiseen, joilla voidaan parantaa alueen asukkaiden viihtyisyyttä ja lisätä alueen vetovoimaa.
- Yhteensä Leader-ryhmien myöntämä hanketuki oli 12,9 miljoonaa euroa.
- Leader-ryhmien myöntämistä hankerahoituksista suurin osa kohdistui toimenpiteelle 7.4. Maaseudun palvelut

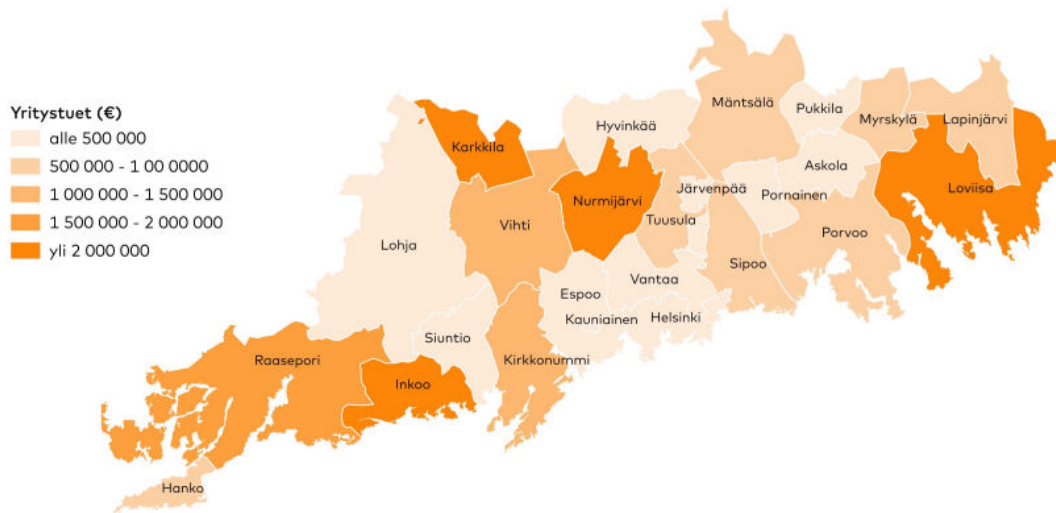
MYÖNNETTY YRITYSTUKI

Myönnetty yritystuot alatoimenpiteittäin,
Hyväksytty avustus (EU+VALTIO)



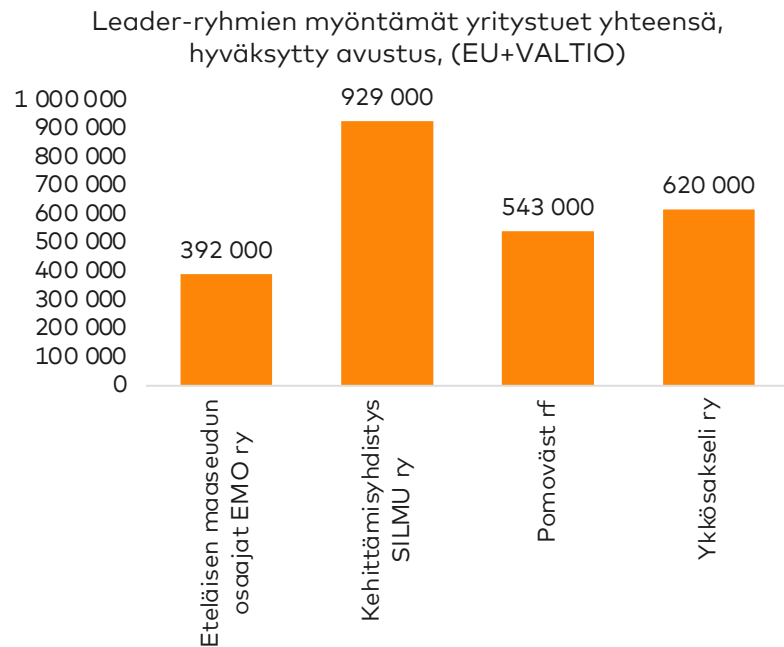
- ELY-keskuksen myöntämällä yritystuilla tavoiteltiin Uudellamaalla alueen elinkeinoelämän vahvistamista ja yritysten kilpailukykyyn parantamista.
- Rahoitettujen hankkeiden tavoitteet ja toimenpiteet liittyivät liiketoiminnan laajentamiseen ja monipuolistamiseen, tuotantokapasiteetin kasvattamiseen, toiminnan tehostamiseen ja tuottavuuden parantamiseen, uusien työpaikkojen luomiseen, kansainvälistymiseen, uusiutuvan energian edistämiseen ja osaamisen kehittämiseen.
- ELY-keskuksen myöntämistä yritystuista lähes puolet kohdistui kotimarkkinoilla toimiville pk-yrityksille. Neljännestä kohdistui paikallisesti toimiville pienyrityksille. Kansainvälistymällä kasvua hakeville pk-yrityksille kohdistui 14 prosenttia yritystuista.
- Yritystuista 22 prosenttia kohdistui elintarvikkeiden valmistuksen toimialalle. Elintarvikkeiden valmistuksen jälkeen suurin toimiala (11 % rahoituksesta) oli metallituotteiden valmistus.

MYÖNNETTY YRITYSTUKI



- Yritystuella tuetut toimenpiteet jakautuivat melko tasaisesti ydinmaaseudulle, kaupungin kehysalueelle ja kaupunkien läheiselle maaseudulle.
- Kaupunkien kehysalueelle kohdistui yritystukea erityisesti elintarvikkeiden valmistukseen sekä yrityksen perustamistukea maatalouden ulkopuoliseen yritystoimintaan.
- Elpymisvaroja muuhun yritystoimintaan kohdistettiin erityisesti ydinmaaseudulle.
- Uudenmaan väestöstä 66 prosenttia asuu sisemmällä kaupunkialueella, jonne yritystuesta kohdistui kaksi prosenttia.

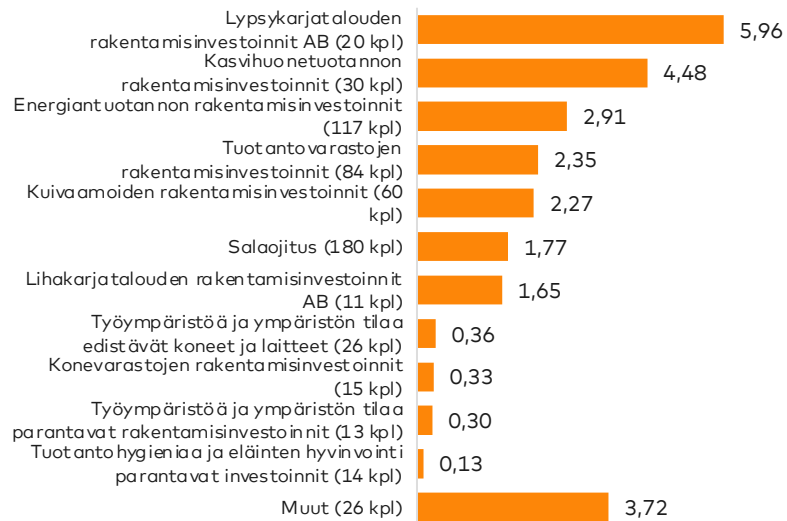
LEADER-RYHMIEN MYÖNTÄMÄT YRITYSTUET YHTEENSÄ



- Leader-ryhmien myöntämällä yritystuilla toteutettiin toimenpiteitä, joiden tavoitteena oli tukea yritystoiminnan kehittämistä ja investointeja maaseutualueilla.
- Toteutetut toimenpiteet vaihtelivat paikallisten tarpeiden ja painopisteiden mukaan.
- Yrityssegmenteittäin tarkasteltuna suurin osa Leader-ryhmien myöntämästä yritystuesta kohdistui paikallisesti toimiville pienyrityksille
- Suurin osa (39 %) Leader-ryhmien myöntämästä yritystuesta kohdistui kaupunkien läheiselle maaseudulle

MYÖNNETYT RAKENNETUET

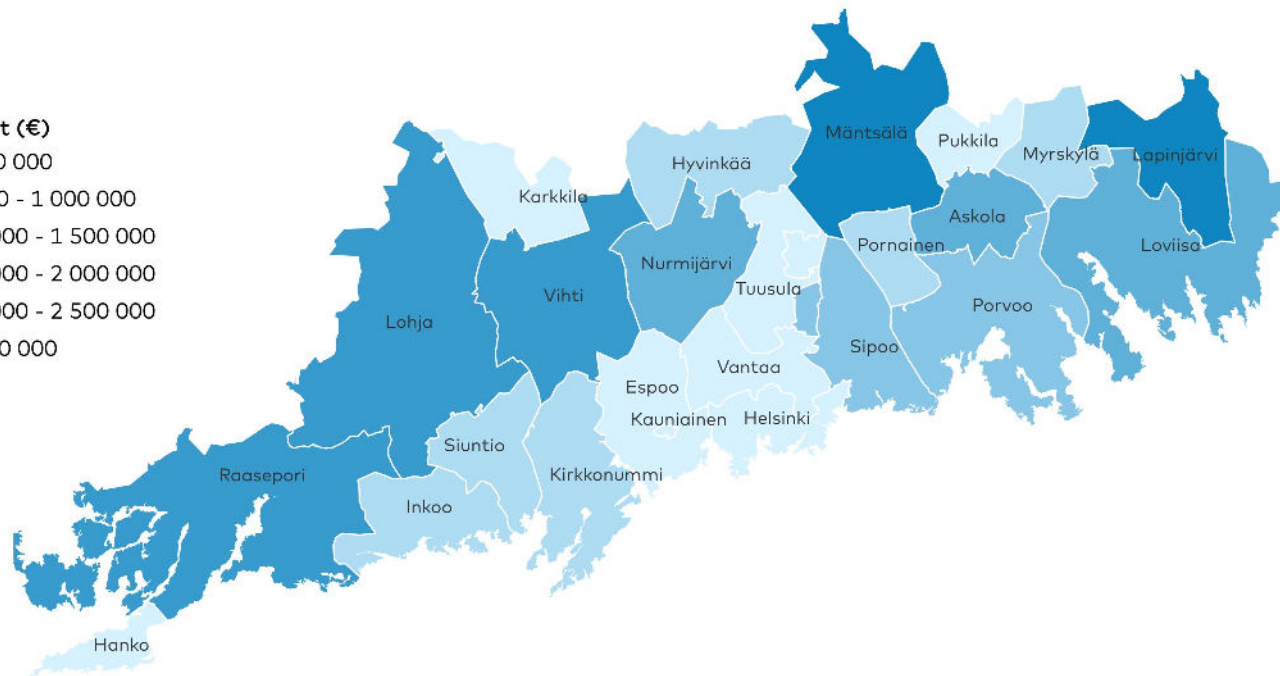
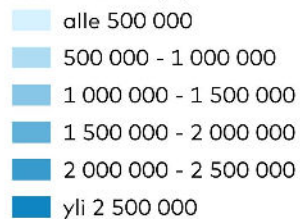
Myönnetty rakennetuet alatoimenpiteelle 4.1.
Maatalouden investoinnit kohdennetun toimenpiteen
mukaan, hyväksytty avustus (EU+VALTIO), miljoonaa
euroa



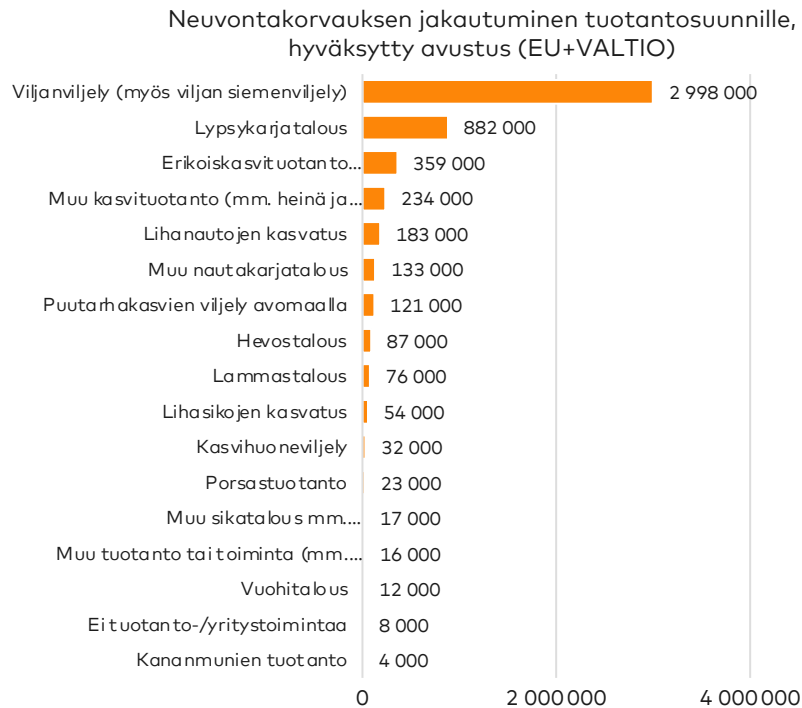
- ELY-keskuksen myöntämällä rakennetuilla toteutettiin toimenpiteitä, jotka liittyivät maatalouden ja maaseudun kehittämiseen.
- Monet investoinnit liittyivät työympäristön ja eläinten hyvinvoinnin parantamiseen sekä ympäristön tilan edistämiseen.
- Tavoitteena oli usein myös parantaa tilojen energiatehokkuutta ja vähentää tuotannon ympäristökuormitusta.

MYÖNNETYT RAKENNETUET

Rakennetuet (€)



MYÖNNETTY NEUVONTAKORVAUS

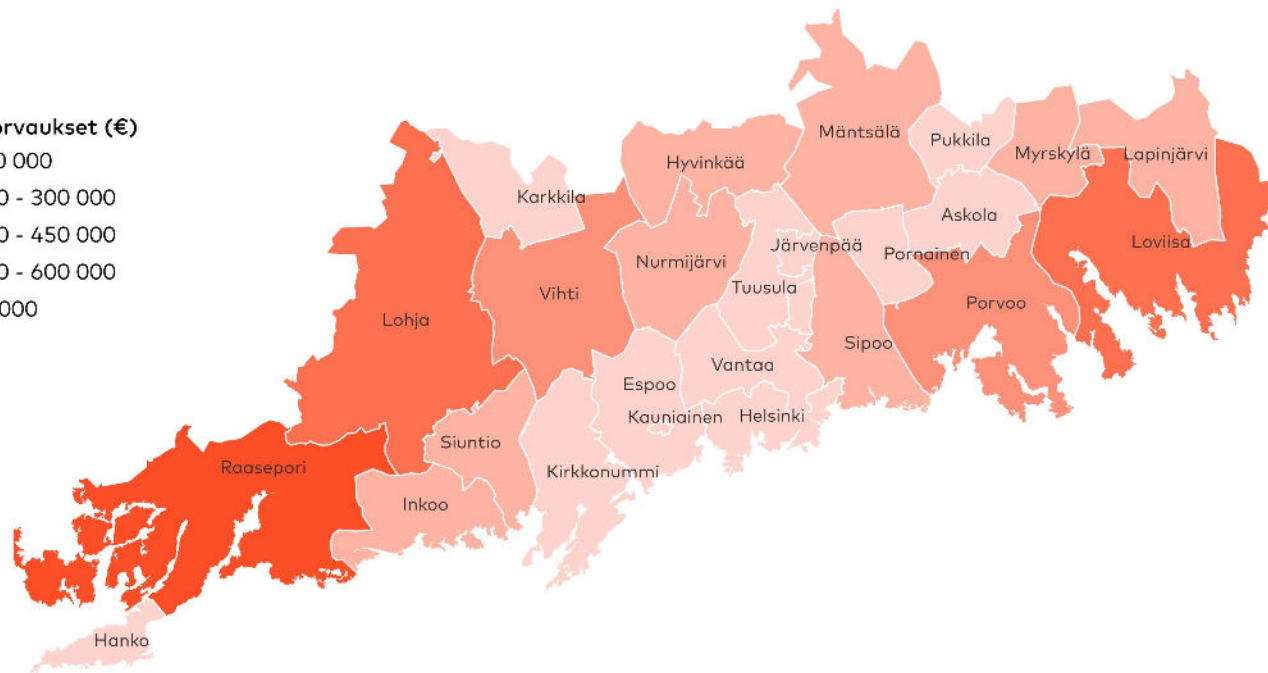


- Neuvo2020-tukea myönnettiin yhteensä 5,2 miljoonaa euroa yli 7000 hakijalle.
- Tuotantosuunnista neuvontakorvauksesta 57 prosenttia kohdistui viljanviljelyyn ja lypsykarjatalous, jonne kohdistui 17 prosenttia avustuksesta.
- 36 prosenttia neuvontakorvaushakemuksista kohdistui vesien käytön hallinnan edistämiseen, mukaan lukien lannoitteiden ja torjunta-aineiden käytön hallinta (kohdealue 4B).
- 25 prosenttia hakemuksista kohdistui maatalojen taloudellisen suorituskyvyn parantamiseen sekä maatalojen rakenneuudistuksen ja nykyaikaistamisen helpottamiseen, erityisesti markkinoille osallistumisen ja markkinoille suuntautumisen sekä maatalouden monipuolistamisen lisäämiseksi (kohdealue 2A).

MYÖNNETTY NEUVONTAKORVAUS

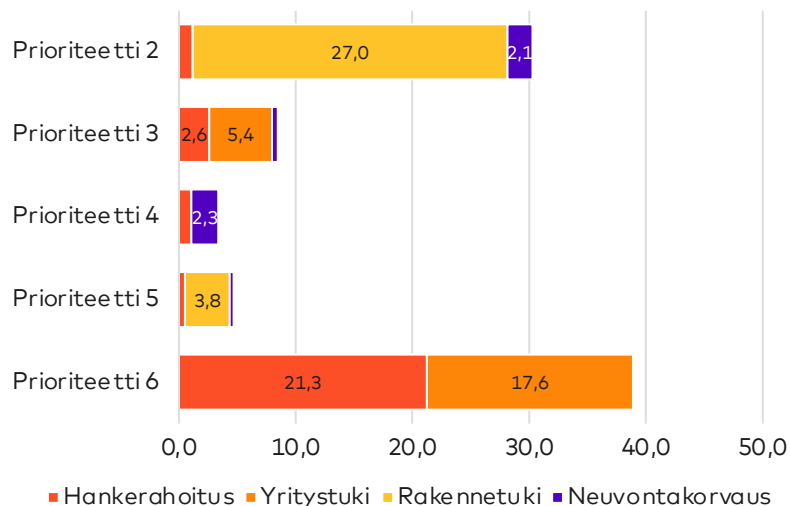
Neuvontakorvaukset (€)

- alle 150 000
- 150 000 - 300 000
- 300 000 - 450 000
- 450 000 - 600 000
- yli 600 000



RAHOITUS YHTEENSÄ

Prioriteeteille kohdistunut avustus,
hyväksytty avustus (EU+VALTIO) miljoonaa
euroa



- Uudenmaan maaseudun kehittämissuunnitelman mukaista rahoitusta myönnettiin yhteensä 85,8 miljoonaa euroa.
- Toimia ohjaa maaseutuohjelman prioriteetit ja tukea ohjautui kaikkien prioriteettien alaisiin toimenpiteisiin.
- Eniten rahoitusta (45 %) kohdistui prioriteetti 6 alle (Sosiaalisen osallisuuden, köyhyyden vähentämisen ja taloudellisen kehityksen edistäminen maaseutualueilla).
- Prioriteetti 2 (Maatilojen elinkelpoisuuden ja kilpailukyvyyn edistäminen kaikenlaisessa maataloudessa kaikilla alueilla sekä innovatiivisen maatalousteknologian ja metsien kestävän hoidon ja käytön edistäminen) alle kohdistui 35 %
- Rahoituksen voidaan sanoa kohdistuneen Uudenmaan tavoitteiden mukaisesti.

RAHOITETUT TOIMENPITEET

Painopiste	Rahoitettujen yritys-, hanke- ja rakennetukien toimenpiteitä
Menestyvä elinkeinoelämä	• Yritysten kilpailukyvyyn ja kasvun tukeminen. • Yhteistyökulttuurin vahvistaminen ja verkostojen luominen. Metropolialueen ja maaseudun synergisiä mahdollisuuksien tunnistaminen ja hyödyntäminen. • Tiedonvälitys ja neuvonnan tarjoaminen (mm. markkinoinnista, tuotteistamisesta, hinnoittelusta ja jakelukanavista). Koulutusten ja valmennusten järjestäminen. • Edistetty innovaatioiden syntymistä ja käyttöönottoa alueen yrityksissä. Kannustettu yrityksiä hyödyntämään digitalisaation mahdollisuuksia ja sosiaalista mediaa markkinoinnissa. • Maaseudun matkailun kehittäminen ja matkailuyritysten toimintaedellytysten parantaminen. • Paikallisen ruoan tuotannon ja kulutuksen edistäminen. Tietoisuuden lisääminen suomalaisen ruoan arvostuksesta. • Nuorten työllistymisen edistäminen. Kausityövoiman saatavuuden parantaminen.
Energiatehokas maaseutu ja puhdas ympäristö	• Energiatehokkuuden parantaminen ja uusiutuvien energiamuotojen käyttöönotto • Luonnonvarojen kierrätyksen tehostaminen ja ympäristöystävällisten innovaatioiden käyttöönotto • Maatalouden ravinnevalumien vähentäminen ja vesistöjen suojelu
Hyvinvoiva maaseutuväestö	• Yhteisöllisyyden ja osallisuuden lisääminen • Paikallisen kulttuuriperinnön säilyttäminen ja hyödyntäminen • Luonnon monimuotoisuuden ja virkistyskäytön edistäminen • Nuorten työllistymisen ja osallisuuden tukeminen • Tiedon ja osaamisen lisääminen • Syrjäytymisen ehkäisy ja sosiaalipalvelujen kehittäminen • Harrastusmahdollisuuksien parantaminen



HYÖDYT JA VAIKUTUKSET

Eri kohderyhmien ja toimialojen kokema hyöty.

Eri toimenpiteiden vaikuttavuus sekä onnistumiseen vaikuttaneet tekijät.

KOHDERYHMIEN KOKEMA HYÖTY

- Kehittämistoimet toivat nuorille hyötyjä työllistymisen ja työelämävalmiuksien kehittymisen, osaamisen ja tietoisuuden lisääntymisen elintarvikeviennin mahdollisuuksista sekä erityisesti harrastustoiminnan laajentumisen ja lähiliikuntamahdollisuuksien parantumisen muodossa.
- Kunnat hyötyivät maaseuturahoituksen kehittämistoimista yrittäjyyden ja yritysten elinvoimaisuuden vahvistamisen kautta.
- Tukea saaneet yritykset saivat suoraa taloudellista hyötyä yrityksensä kehittämiseen. Lisäksi yritykset hyötyivät osaamisen kehittämisestä ja yhteistyöstä muiden maaseudulla ja kaupungeissa toimivien organisaatioiden kanssa.
- Uudenmaan alueellisen kehittämissuunnitelman kohderyhmien mukaan Uudenmaan alueellisesta kehittämissuunnitelmasta oli hyötyä erityisesti ympäristöystävällisyyden edistämisessä.

"Saatiin luotua verkosto, joka on oikeasti enemmän kuin osiensa summa. On pystytty sekä kotimaisille että kv-asiakkaille palvelumuotoilemaan kokonaisvaltaisempia paketteja. On auttanut meitä kehittämään ympärivuotista toimintaa, ja että pystytään jakamaan alueellisia resursseja merkittävästi paremmin."

HANKETUKIEN **VAIKUTUKSET**

- Hanketukea saaneet kyselyvastaajat kokivat hankkeiden olleen hyvin onnistuneita. Vastaajista 89 % koki hankkeen olleen onnistunut
- Kyselyvastaajien mukaan keskeisiä tuloksia olivat erityisesti hankkeissa välitetty tieto, luodut uudet yhteistyömuodot tai -verkostot sekä uuden kokeileminen.
 - 63–74 % vastaajista koki, että hanke oli saavuttaneet näitä tuloksia
- Hankkeilla oli vaikutuksia maaseudun yhteisöllisyyteen, maaseudun elinvoimaan sekä virkistäytymismahdollisuuksiin.
 - Harvimmin hankkeilla saatiin aikaan maatalojen johtamisosaamisen kehittämistä tai maatalousyrittäjien verkostoitumista, joskin myös näitä on osassa hankkeista edistetty.
 - Huomioitavaa on, että kaikilla hankkeilla ei pyrittykään saavuttamaan kaikkia eri vaikutuslajeja.

YRITYSTUKIEN **VAIKUTUKSET**

- Yritystukien vaikutukset koettiin hankkeiden vaikutuksia pistemäisemmiksi, mutta merkittävimmiksi.
 - Erityisesti suurilla investointituilla voidaan saada aikaan laajaa vaikuttavuutta.
 - Vaikuttavuutta lisää se, ettei monia investointeja olisi tehty ilman tukea.
- Yritystuella arvioitiin olleen laajasti positiivisia vaikutuksia.
 - Tuki oli merkityksellinen yrityksen toiminnan kannalta,
 - Tuki paransi yrityksen toiminnan laatua,
 - Tuen avulla syntyi uusia tai parannettuja tuotteita tai palveluja.
- Harvimminkin yritystuella koettiin olleen vahvistavaa vaikutusta toiminnan kansainvälistymisvalmiuksiin tai uusien työpaikkojen syntymiseen.

RAKENNETUKIEN **VAIKUTUKSET**

- Nuoren viljelijän aloitustuki edisti hieman tilanpidon aloittamista, joskin suuri osa tilanpidon aloittaneista olisi aloittanut tilanpidon myös ilman tukea.
 - Kyselyvastaajista enemmistö, 69 %, olisi aloittanut tilanpidon ilman aloitustukea.
- Noin puolet vastaajista koki maatilán olevan paremmassa taloudellisessa tilanteessa aloitustuen saamisen jälkeen, aloitustuen pienentäneen tilanpidon riskiä ja nopeuttaneen tilan kehittämistä.
- Vastaajat olivat erimielisiä siitä, että aloitustuki olisi aikaistanut tilanpidon aloittamista tai mahdollistanut tuotannon laajentamisen.
- Kyselyyn vastanneet kertoivat toteuttaneensa
 - tuotannon tehostamista,
 - tilan rakennusten korjaamista tai rakentamista sekä
 - hankkineensa parempia koneita ja laitteita.
- Maatalouden investointituella oli merkittävä vaikutus maatalouden investointien toteuttamiseen.
- Kyselyvastaajista enemmistö, 70 % koki tuen edistäneen investoinnin toteuttamista.
 - 46 % kertoi, ettei todennäköisesti olisi toteuttanut investointia ilman investointitukea ja
 - 24 %, ei olisi lainkaan aloittaneet tilanpitoa ilman tukea.
- Investointituen merkittävin vaikutus oli
 - investointituki paransi maatilán tuotanto-olosuhteita,
 - investointituen tuottavuutta parantava vaikutus,
 - tilan kehittämisen nopeuttaminen sekä
 - maatalouden toiminnan laadun parantaminen.
- Harvimmín investointituella koettiin olleen vaikutusta siihen, että yhteistyö muiden maanviljelijöiden kanssa olisi vahvistunut tai että investointituki olisi mahdollistanut toiminnan jatkumisen.

NEUVO2020-TILANEUVONNAN **VAIKUTUKSET**

- Neuvo2020-neuvonnan merkittävimiksi vaikutuksiksi koettiin se, että neuvonnasta on saatu oppeja, joita on hyödynnetty omalla tilalla.
- Enemmistö neuvontaa saaneista kyselyvastaajista koki myös, että neuvonta on
 - edistänyt tukiehtojen noudattamista,
 - parantanut riskienhallintaa sekä
 - kehittänyt viljelysuunnittelua.
- Neuvonnan ei kuitenkaan koettu olevan ainoa syy kehittää tilaa, sillä vastaajista vain 13 prosenttia koki, ettei olisi kehittänyt tilaa lainkaan ilman neuvontaa.

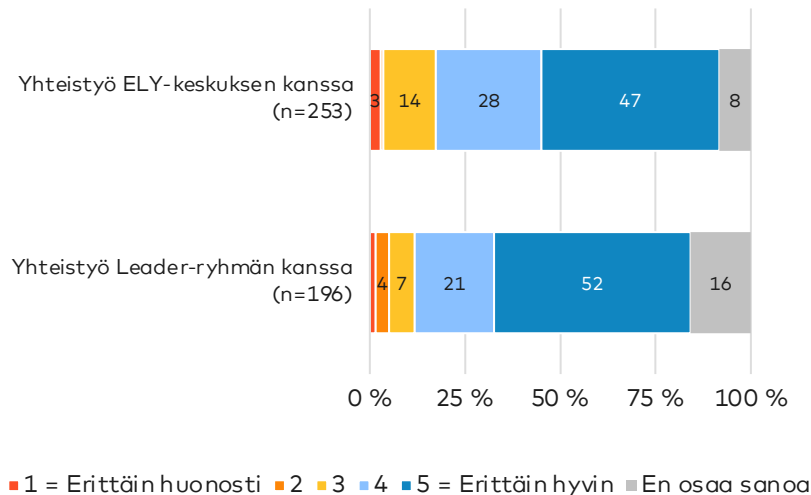
ONNISTUMISEEN **VAIKUTTANEET TEKIJÄT**

	Edistävät tekijät	Hidastaneet tekijät
Yleiset tekijät	- Selkeät tavoitteet. - Kokeileva ja avoin kulttuuri. - Tuenhakijoiden ja rahoittajan välinen yhteistyö	- Tuen hakemiseen ja raportointiin liittyneet tekniset ja byrokraattiset tekijät. - Järjestelmien toimivuuteen liittyvät haasteet, kuten viivästykset, haittasivat edistymistä. - ELY-keskusten ja muiden rahoittajien eriävät tulkinnat tukikelpoisuudesta hankaloittivat toimenpiteiden suunnittelua. - Maailmantilanteen ennakkoinnin vaikeus.
Hanketuki	- Hankkeiden aikana syntyneet verkostot, ja kumppanit olivat pääsääntöisesti vahvasti sitoutuneita hanketyöhön. - Paikallisyhteisön vahva yhteenkuuluvuus ja kyläläisten sitoutuminen talkootyöhön. - Hanketoteuttajien ammattitaito, vastuullinen johtaminen ja motivaatio. - Osaava urakoitsijoiden, työntekijöiden ja asiantuntijoiden valinta. - Selkeät suunnitelmat.	- Henkilöstöön liittyvät resurssihaasteet, kuten henkilöstön vähyyks ja vaihtuvuus. - Materiaalikustannusten nousu ja muut taloudelliset haasteet. - Siirtymäkaudella ollut koronapandemia. - Hankkeiden verkottuminen osoittautui haasteelliseksi.
Yritystuki	- Mahdollistunut laajempi yhteistyö. - Osaava henkilöstö ja johdon sitoutuminen. - Rahoittajan neuvonta, kunnan yritysneuvonta ja kehittämisyritysten toiminta tuenhaun apuna.	- Resurssihaasteet, aikataulut ja samanaikaiset kehittämiskohteet. - Hakuun liittyvät tarkat kriteerit, joustamattomuus suunnitelmien muuttamisen osalta. - Pitkät hakujaksot.
Rakenne-tuki	- Tuen saaminen kehittämiseen, jota ei olisi muuten pystynyt toteuttamaan. - Kehittämisen mahdollistaminen ilman suurta lainaa.	Markkinatilanteen muutokset.

ELY-KESKUKSEN JA LEADER-RYHMIEN VÄLINEN YHTEISTYÖ

- Yhteistyö ELY-keskuksen ja Leader-ryhmien välillä koettiin pääosin toimivaksi.
- Yhteistyön ELY-keskuksen ja Leader-ryhmien välillä nähtiin onnistuneen, kuin myös yhteistyö tuensaaajien ja rahoittajan välillä.
- Leader-ryhmien ja ELY-keskuksen välinen vuoropuhelu koettiin toimivaksi, sillä yhteistyölle on luotu vahva perusta jo aiemmilla ohjelmakausilla.
- Maaseutuverkoston rooli oli tärkeä ELY-keskuksen ja Leader-ryhmien vuorovaikutuksen tukemisessa.
- Hakuprosessin osalta esiin nousi erityisesti Hyrrä-järjestelmän monimutkaisuus ja kankeus.
- Kyselyyn vastanneet kokivat, että tuen myöntämisen ehdot ja vaatimukset ovat epäselviä ja vaihtelevat ELY-keskuksittain sekä käsittelijäkohtaisesti.

Miten yhteistyö rahoittajan kanssa sujui?





SUOSITUKSET

SUOSITUKSET 1/2

- 1. Vaikuttavuuden seurantaa tulee vahvistaa sekä suunnitelma- että hanketasolla.** Suunnitelmien vaikuttavuuden logiikan hahmottaminen vahvistaa myös suunnitelman ohjausvaikutusta. Kehittämishankkeilta tulee edellyttää hakuvaiheessa alustavien vaikutusten tunnistamista sekä vahvempaa kytkentää alueellisen suunnitelman painopisteisiin. Vaikuttavuuden saavuttamiseksi ja todentamiseksi myös rahoituksen aikaista seurantaa tulee kehittää ja esimerkiksi seurattavien indikaattoreiden käyttöä yksinkertaistaa.
- 2. Jatkossa mahdollisesti niukkenevien resurssien tilanteessa suunnitelman strategisten kärkein teroittaminen, alueen vahvuuksien tukeminen ja haasteisiin vastaaminen tukevat alueellisen kehittämissuunnitelman vaikuttavuutta.** Suunnitelman alueellinen, osallistava laadintaprosessi vahvistaa suunnitelman hyväksyttävyyttä ja kehittämisen kärkein osuvuutta.
- 3. ELY-keskuksen ja Leader-ryhmien yhteistyötä tulee ylläpitää ja yhteistyötä tulee laajentaa muiden toimijoiden kanssa.** Maaseuturyhmä tai maaseutujaosto voisi toimia alustana keskustella keskeisistä kehittämiskysymyksistä, alueellisen ja paikallisen kehittämistoiminnan yhteensovittamisesta, alueellisista tarpeista ja suunnitelman kohdentamisesta tarpeen mukaan. Hyvä yhteistyö näiden toimijoiden välillä koettiin jo tärkeäksi, ja sen edelleen kehittäminen mahdollistaisi entistä vaikuttavamman toiminnan ja synergioiden luomisen.

SUOSITUKSET 2/2

4. **Saavutettua kehitystä tulee ylläpitää ja kohdentaa tukia siten, että ne vastaavat entistä paremmin suunnitelman tavoitteisiin ja alueellisiin tarpeisiin.** Kehittämishankkeita tulee tarkastella Uudenmaan erityistarpeisiin vastaavuuden ja vaikuttavuuden näkökulmasta. Samalla tulisi kuitenkin välttää liian kapeaa kohdentamista tiettyihin teemoihin, jotta hyvät toimenpiteet eivät jää ulkopuolelle ja tuet taipuisivat paremmin esimerkiksi yritysten tarpeisiin.
5. **Eri toimijoiden välistä yhteistyötä tulee lisätä erityisesti kehittämishankkeiden välillä.** Yhteistyön lisääminen ja tukeminen eri tahojen välillä voisi olla keino saada aikaan nykyistä vaikuttavampaa kehittämistoimintaa. Toimintaan tulisi saada aktivoitua nykyistä enemmän eri sidosryhmiä. Erityisesti kuntien, ammattikorkeakoulujen ja seudullisten elinkeino- ja kehitysyhtiöiden osallistumista tulisi vahvistaa.
6. **Viestintää rahoituksen hakijoille tulee parantaa.** Eri rahoitusmuotoihin liittyvää viestintää tulee lisätä. Viestintää rahoitusmahdollisuuksista tulee toteuttaa nykyistä aktiivisemmin ja monikanavaisemmin. Maaseuturahoituksen näkyvyyttä tulisi pyrkiä lisäämään kokonaisuudessaan. Viestintää tulisi kohdistaa niille tahoille, joita ei ole aikaisemmin tavoiteltu. Toisaalta tietyille kohderyhmille, kuten pienyrittäjille ja potentiaalisille hakijoille tulisi toteuttaa kohdennetumpaa viestintää. Lisäksi tulee tarjota aikaisempaa laajempaa neuvontaa hakuprosessin eri vaiheissa.

owalgroup